

De små solstrålehistorier bærer MusikUnik

Intensiv musikundervisning giver børn med særlige udfordringer selvtillid på Hendriksholm Skole i Rødovre.

Tekst & foto: Jakob Kehlet

- Leon, får du penge, når du spiller koncert?
- Ja, men man får først penge, når man har lært at tælle og spiller rigtigt, lyder det hurtige svar fra musikpædagog fra Rødovre Musikskole Leon Sámalsson til eleven i orkestret - med reference til den udfordring, som orkestret bestående af 4. klasse-elever lige nu står overfor. Han er i færd med at dirigere MusikUnik-holdet gennem temaet fra Pippi Langstrømpe, og der er mange afbrydelser undervejs, dels fordi de enkelte instrumentgrupper skal have dessiner, dels fordi der skal være plads til lidt hyggesnak. Et par gange i løbet af lektionen må Leon Sámalsson hæve stemmen og bede om ro, når snakken bliver for højlydt, og emnerne kommer for langt væk fra musikken.

MusikUnik-holdet er i gang med første lektion efter sommerferien, og trods mange ugers fravær fra musikken lykkes det at komme igennem Pippi Langstrømpe og flere andre kompositioner. Mens Leon Sámalsson dirigerer orkestret, går en anden repræsentant fra Rødovre Musikskole, Peter Bindselev, rundt og giver support til enkelte elever. Han er koordinator for MusikUnik-initiativet på Hendriksholm Skole.

Leon Sámalsson

Peter Bindselev

Ikke helt som i Venezuela

Rødovre Kommune bevilgede for to år siden penge til det tre-årige MusikUnik-projekt, som musikskolen håber får lov til at fortsætte. Projektet er inspireret af "El Sistema"-modellen fra Venezuela, hvor gadebørn bliver tilbudt musikundervisning som en social indsats. I Rødovre er initiativet rettet mod børn, der af forskellige årsager møder modstand i skolegangen.

- Der er naturligvis en del forskel på den måde, man griber tingene an på i Venezuela og i Rødovre. For eksempel er der ikke samme strenge disciplin her, siger Peter Bindslev, der også mener, at der er stor forskel på den armod, som mange gadebørn i Venezuela lever i og de udfordringer, som børnene fra Rødovre møder i hverdagen. Hendriksholm Skole ligger op og ned ad et stort socialt boligbyggeri, men børnene rekrutteres ikke kun fra højhusene. Nogle børn kommer fra velstillede familier.
- Det behøver ikke være børn fra stærkt socialt belastede familier, der bliver udvalgt. Det kan for eksempel være den stille pige eller den isolerede dreng, der har svært ved at skabe sociale kontakter, siger Peter Bindslev.

Musiktalent er ikke afgørende

Det unikke i MusikUnik er, at musikskolens lærere er en integreret del af musikundervisningen – i skoletiden. Dertil kommer prøver med skoleorkestret, der de fleste dage ligger lige efter skoletid. På den måde opfylder projektet intentionerne i skolereformen, og Hendriksholm Skole har været en særdeles aktiv og positiv medspiller i etableringen af MusikUnik. Det er Hendriksholm Skole, der i slutningen af 1. klasse udvælger de 15 elever, der får tilbud om at blive en del af MusikUnik-tilbuddet fra 2. klasse. Eleverne har ikke nødvendigvis særligt store musikalske evner, men de må på den anden side heller ikke være helt tonedøve.

- Hvis de har svært med musik, så bliver det jo ikke sjovt for dem. Tværtimod kan det blive endnu et nederlag for dem, men de fleste med et begrænset musiktalent kan være med, og vi har endda ordblinde elever, selv om det også giver udfordringer, siger Peter Bindslev.

Rødovre Musikskole bruger blandt andet det svenske undervisningsmateriale "Blåståget", der er tilpasset holdundervisning eller orkester/ensemblespil med tre stemmer skrevet til hver af de enkelte melodier.

- Når børnene har lært tre toner på deres instrument, kan de spille med. Det sker oftest inden for den første uge, siger Peter Bindslev.

Mens det går hurtigt med at komme til at spille, er der andre udfordringer, der kan tage mere tid.

- Det gælder om at have stor tålmodighed og indstille sig på, at det kan tage 14 dage eller mere, at lære at samle en klarinet, siger Peter Bindslev, der denne første dag efter sommerferien må hjælpe flere elever, der har glemt, hvordan man folder et nodestativ ud.

Udsigt til basklarinet

Leon Sámalsson bemærker at flere af eleverne i 4. klasse er vokset i sommerferien.

- Måske er I snart så store, at I skal have en tenorsaxofon, konstaterer han henvendt mod de to altsaxofonister.
- Hvad så med os, lyder det omgående og anklagende fra klarinet-gruppen, der ikke vil se sig forbigået i den vedholdende konkurrence om at få nye og større instrumenter.
- Så må I få basklarinetter, siger Leon Sámalsson med et smil.

Børnene modtager undervisning fire af skoleugens fem dage. Mandag aften samles de og spiller i skoleorkestret, der veksler mellem at blive styret af musikskolens lærere og dirigenten fra Rødovre ConcertBand Jørgen "Misser" Jensen med hjælp fra mentorer, også fra Concertbandet. Her deltager også skolens store elever, enkelte elever fra andre skoler og elever fra Rødovre Musikskole. De første 45 minutter spiller orkestret nemme ting, som de små elever kan være med til, så de også føler sig som en aktiv del af orkestret. Resten af øvningen er forbeholdt "de store". I MusikUnik-projektet er indlagt ti årlige koncerter hvert år – blandt andet i Tivoli, til høstfest, sommerfest og Kulturnat i Rødovre, samt ture til for eksempel Radiohuset, hvor de spiller med CHP-Phil.

En dag om ugen modtager børnene solundervisning. Så er tre musikskolelærere i sving på skolen.

- De får 15-20 minutters solundervisning hver, og det kan godt være noget af et puslespil at få det hele til at gå op, siger Peter Bindslev.

Ud over at højne elevernes musikalske færdigheder på deres instrument, så giver solundervisningen også musiklærerne mulighed for at komme tættere på børnene, og omvendt bliver børnene "set" af en voksen.

- Solundervisningen giver os mulighed for at have børnene på tomandshånd. Det kan være, at et barn lige har fået en fin, ny gul cykel eller fortæller en anden detalje fra hverdagen, og så skal der være tid til lige at vende det, siger Peter Bindslev, der mener at de to første år har bevist, at MusikUnik er – unikt.

Solstrålehistorier

- Det er de små solstrålehistorier, der bærer hele projektet. Vi ser mange eksempler på, at børnene vokser – ikke kun i musikken, men også socialt. Vi har for eksempel en elev, som tidligere gik meget for sig selv og ikke klarede sig særlig godt i skolen. Han har fået en identitet gennem MusikUnik. Han hjælper til med at servere kiks og lave saftvand, når vi mødes, og han har også fået meget bedre styr på lektierne, forklarer Peter Bindslev.

En anden elev var en spilopmager, inden han begyndte i MusikUnik.

- Nu fortæller forældrene og lærerne, at han er blevet meget mere rolig både hjemme og i skolen, konstaterer Peter Bindslev.

MusikUnik har også vist sig at have en gavnlig effekt på sammenholdet mellem forældrene til MusikUnik-børnene.

- Vi har løbende evalueret indsatsen og en af de positive sideeffekter, som vi ikke havde regnet med, er, at forældrene kommer og lytter til børnene og får på den måde kontakt til hinanden. De bager kage, og flere af dem tog fri fra arbejde, da vi på et tidspunkt manglede kørsel til et arrangement, vi skulle deltage i, forklarer Peter Bindslev.

Interesse fra skolegården

En af ambitionerne med MusikUnik er at gøre det sejt at spille musik, så det ikke er forbundet med drillerier, når man går gennem skolegården med en instrumentkasse.

- Vi oplever ikke drillerier, måske fordi der er mange på skolen, der spiller, siger Peter Bindslev.

Interessen for at spille kunne dog godt være større blandt skolens mindre elever, mener Peter Bindslev.

- Det skyldes måske, at vi ikke har været synlige nok. Men på mandag har vi for eksempel åbent hus for at gøre opmærksom på os selv, siger Peter Bindslev.

Interessen for, hvad der foregår i musiklokalet denne dag er dog stor blandt de børn, der er i skolegården. Gardinet i musiklokalet er gået i stykker, så eleverne udefra kan kigge ind. Det distraherer nogle af børnene, men er samtidig udtryk for, at det også af de andre børn i skolen opfattes som særdeles interessant at følge med i, hvad der sker inde i musiklokalet.

Musikinteresse!

Måske permanent

De positive effekter af MusikUnik er også kommet beslutningstagerne i Rødovre Kommune for øre, og i øjeblikket tyder det på, at der er rygvind til at fortsætte projektet efter indeværende skoleår, når den tre-årige projektperiode slutter.

Samtidig er vi i gang med at udbrede ideen til andre skoler i kommunen.

Foreløbig skal to andre skoler have MusikUnik på programmet – dog i starten med færre elever.

Peter Bindslev håber, at projektet fortsætter og gøres permanent – både for børnene og sig selv.

- Det er et ønskejob for mig. Det er ubeskriveligt at følge med i, hvordan børnene vokser musikalsk og mentalt, siger han.

4. klasserne er ved at være færdige med første lektion, og en af drengen spørger Leon Sámalsson, om han snart kan skifte sin ventilbasun ud med en trækbasun.

- Det er meget svært at spille på sådan en, siger Leon Sámalsson og viser på en imaginær trækbasun, hvor mange forskellige indstillinger man skal kunne ramme.
- Jamen jeg er også superdygtig, siger drengen med et skudsikkert grin.

MusikUnik i Rødovre:

Se mere om projektet på Facebook: <https://www.facebook.com/pages/MusikUnik-R%C3%B8dovre/304721109706418>

Læs mere om El Sistema i Danmark:

<http://elsistema.dk/>

FAKTA:

Fra El Sistema til MusikUnik

MusikUnik er inspireret af El Sistema, der er et venezuelansk musikalsk system, som blev udviklet i midten af 70-erne. Bag ideen stod den venezuelanske musiker, underviser og aktivist José Antonia Abreau. El Sistema tog udgangspunkt i de fattigste områder i Venezuelas hovedstad, Caracas, og havde til formål at skabe et musikalsk fællesskab, som kunne give børn og unge fra socialt og økonomiske dårligt stillede familier bedre muligheder for at skabe andre løbebaner i deres voksne liv.

I Danmark var det organisationen Young Care, der omformede ideen til danske forhold og søsatte flere projekter. I dag løfter flere kommuner – blandt andre Aarhus, Hjørring, Bornholm, Skanderborg, Høje Taastrup, Køge og Rødovre ideerne under forskellige navne.

MusikUnik på Hendriksholm Skole

I Rødovre er MusikUnik-indsatsen startet på Hendriksholm, men er ved at blive bredt ud til kommunens andre skoler.

Rødovre Musikskole udfører kompagnonundervisning i 0. og 1. klasse.

I slutningen af 1. klasse udvælges 15 elever med særlige behov til at deltage i MusikUnik. Alle børn i ordningen låner et blæseinstrument og sammenspil foregår med harmoniorkesterbesætning.